

ЧИСТЕ НАТХНЕННЯ

Вони оточили мене й уважно слідкували за кожним моїм рухом. Якби ці дві тітки не були такими худими і згорбленими, якби мали мій зріст і статуру, то я подумав би, що вони – моє дзеркало. Я повертаю голову ліворуч – і вони за мною. Ось я піднімаю руку догори, щоб пальцем провести по ціннику, ніби я вмію читати лишень по складах, як їхні руки теж так само сіпаються. Вони уважно слідкують за кожним моїм рухом. Вони бачать мене наскрізь. Точніше, їм здається, що я той, кого вони нарешті спіймають.

Їх не можна звинувачувати в нав'язливості чи в підозріливості, вони мене навіть не дратують. За бажання могу їм поспівчувати й навіть сказати вголос: «Це, певно, так важко – за кожним покупцем ось так ходити між стелажми й заглядати їм у руки? Ноги ж не в лотерею виграні». Та я їх не чіпатиму, бо знаю їхню відповідь наперед: «Вам допомогти вибрати? Ви щось конкретне шукаєте?» «Та ні, дякую, я просто дивлюся. Коли виник-

не потреба, покличу вас». «Добре». І після цього «добре» вони все одно не відходять, але дивляться за мною вже не так уважно. Розмова завжди їх розслабляє, бо той, хто з ними заговорив, стає для них реальною людиною. А ще важливий голос, тембр і, звісно, ввічливість. А я завжди ввічливий, навіть не зважаючи на те, що одягнутий у стару потерту шкірянку, що в мене жирне немите волосся, а під нігтями чорніє те, що вкриває нашу планету на суші. Щоправда, від мене не смердить. От чого-чого, але цього я ніколи не потерплю.

Одна з цих старушенцій розглядає мою куртку, вважаючи, що я цього не бачу, бо раз я мружуся, читаючи цінник, то в мене поганий зір. Вона не знає, що з зором у мене все добре, а особливо з бічним. А ще я маю очі на потилиці, і що прискіпливіше вона мене оглядає, то азартніше я почувуюся. Хочеться застосувати свою майстерність, якої вона не оцінить, бо моє мистецтво саме в тому й полягає, щоб ніхто не помітив. Це занадто інтимно й урочисто – чинити злочин, коли від тебе його чекають, перед їхнім носом. Це вищий пілотаж духу. Слабакам тут не місце.

– Вам допомогти? – нарешті спитала мене бабуся, та, що ближче до мене, закутана в довгий мохеровий шарф поверх водолазки під шию. Я не відповів, махнув головою, що ні.

Таку не обдуриш. Це не те, що в сусідньому магазині – молода і стурбована влаштуванням особистого життя білявка не відривалася від свого телефона, а я, взявши в неї перед носом шкіряні рукавиці, запхав їх у рукав своєї куртки. Дівчина лишень тяжко видихнула, бо їй знову дзенькнуло в телефоні повідомлення і вона не могла відірватися від найважливішої в житті переписки. Така

легка здобич мене не цікавить. Я вийду, а вона не знати-ме, що я тут був.

Я так і зробив. Вийшов, пройшовся вулицею до автобусної зупинки й нічого не відчув. Мені рукавиць не треба. У мене їх було за моє життя, мабуть, більше, ніж у цій крамничці, я їх потім роздаю знайомим, особливо якщо прилипили до рук дитячі. Проблема в тому, що я нічого не відчув. Жодна крапелька адреналіну в мені не заворушилася. Це все одно, що випити пляшку вина, а організм реагує, наче випив соку, та навіть від соку принаймні хотілося б у туалет, а тут – жодних відчуттів. Тоді я повернувся в порожню, без відвідувачів, крамничку. Дівчина з телефоном і намацьованими олівцем бровами чемно зі мною привіталася, точно так само, як десять хвилин тому. Вона, як і тоді, не глянула на мене, її акуратна голівка знову дзьобнула носом униз на екран телефона. Тоді я сказав їй, що вона така молода, а вже має свій магазин, і, мабуть, їй цей бізнес дуже подобається. Дівчина після цих слів здивовано відклала телефон на стіл трохи вбік і очима сонливої білочки подивилася на мене. Я знаю, що таке запитати може або ідіот, або залицяльник. Щодо другого, то в її особистому, у тому, що в голові, комп'ютері, вибило результат: це неможливо, бо я не тільки на перший погляд удвічі за неї старший, але й вигляду не маю, щоб спокушати таких дівчат. Проте вона довго не думала і сказала, що якби була власницею, то не сиділа б за прилавком. Але їй хід моїх думок сподобався, бо раз вона виглядає на таку, що може мати свій бізнес, то, значить, вона його колись обов'язково матиме.

Тоді я струсив рукавом донизу, і звідти на підлогу випали рукавички. Ковзнули по моїх штаних і жодного звуку не пролунало. Я відступив крок назад і голосно сказав слово «ой», потім «вибачте, я такий тюлень, тут у вас рукавички

ненароком скинув». Далі я нахилився, підняв їх і простягнув дівчині. Вона не взяла у мене їх із рук, а байдуже махнула рукою: «Та киньте десь там на прилавок. Вічно вони падають». Їй було байдуже. Вона цією роботою не дорожила, у неї значно важливіший клопіт, із яким вона весь час переписується в телефоні, а я їй лишень заважаю.

– Може, ви щось конкретне шукаєте? – знову вчепилася в мене бабуся, проганяючи спогади про продавчиню з телефоном.

– Так, я колись у вас бачив повне зібрання «Проб» Монтеня. Ще хотів тоді взяти, але щось мені перебило, ще тоді подумав, що у вас його ніхто не купить, а зараз я його не бачу.

Моя культурна вимова і вдавane затинання зняло з жіночок напругу. Голос має величезне значення у спілкуванні з людьми. Голосом можна замилити будь-які гострі очі.

– Я зараз у прайсі гляну, – сказала бабуся, яка стояла далі від мене і, розвернувшись, рушила до каси. Друга лишилася стежити за мною. Показала зігнутим пальцем на полицю:

– З останнього ми от недавно Ніцше получали. Бачили?

– Дякую, – сказав я, – я вже цю книжку маю. Щоправда, я не у вас її купив, але зараз мені потрібний Монтень, і обов'язково в паперовому вигляді. Знаєте, книжка це книжка, я маю електронний варіант «Проб», але не всякий текст сприймається на екрані, а ще я люблю олівцем на полях помітки різні робити. Думаю, ви мене розумієте.

Вона мене розуміла і тому швидко пішла до своєї співробітниці на касу, щоб першою принести мені звістку про наявність Монтеня в їхній книгарні. Підійшли чоловік із жінкою, тихо перемовляючись, бо не могли згадати, що їм тут треба. Я уважно подивився навколо, особливо вгору, де могли бути камери спостереження. Навряд чи

вони тут колись узагалі з'являться, але про всяк випадок це треба робити, наче я професіонал. Кому ж захочеться попастися на такій дурничці, як кишенькове видання «Пекла» Данте? Їх у мене вдома вже дві штуки є, а Бог, як відомо, любить трійцю. Данте в рукав не запхати, та для цього в мене є навмисно пришита кишеня з внутрішнього боку куртки. Різкий рух – і моя кишеня вже не порожня. Ще секунда – і ця ж рука повільно, як запах свіжого друку, тягнеться до Чарльза Буковського. Я поважно почав гортати сторінки, уважно вдивляючись у шрифт, щоб старушенці, коли до мене прийдуть, бачили мене саме за цим заняттям. Гортаючи сторінки, я буду поза підозрами. Оскільки з дівчиною з галантерейного не вдалося познайомитися ближче, то я чомусь подумав, що цього автора, Буковського, вартує тримати десь у розділі фантастики та вигаданих пригод, а не серед солідної літератури. Брехав про жінок, аж дим ішов.

Згадав, як цей Орфей бодуна й ригачки хвалився, що вдома спить голим. Ага, нечувана сміливість для субтропіків Лос-Анджелеса. Хай би цей старий дрочун спробував поспати голим у цій книгарні разом зі сторожовими бабусями, у яких, крім светрів, пухові хустини та ще й труси та ліфчики, мабуть, із собачої шерсті.

Бічним зором я побачив, як із-за стелажа з'явився чоловік мого зросту й одразу ж рушив у мій бік. Я подумав, що це ще один працівник магазину, який підглядав за мною й побачив, як я заникав «Пекло». Нарешті я відчув, як запульсувала вена на моєму зап'ясті. Та це ще не був адреналін, це тільки мої припущення, я сам себе накручую. Треба зупинитися на тому, що це просто людина, неважливо, покупець чи працівник магазину. Він на старушенцію не виглядав, можливо, він навіть молодший

за мене, але не факт, що сильніший. Головне – не попадатися, а якщо попався, то не зізнаватися. Решта – цирк та й годі. Про всяк випадок я напружився, але мій організм на можливий стрес відреагував досить мляво. Моє тіло знову не відчувало небезпеки. Йому було байдуже. Ще крок – і чоловік буде поруч.

На випадок, якщо цей продавець, власник чи просто підсобний робітник мене питає, що в мене в кишені, я маю три варіанти відповіді. Найвеселіша з них, що в мене хвороба Альцгеймера. Для кращої наочності я можу закотити очі й пустити з рота слину, у мене труситимуться руки, якими я зачеплю прохача і якими я, звісно, непомітно витягну й кину книжку на підлогу, ніби я її зсунув із полиці, і претензія з боку дядька, звісно, наклеп, бо доказів крадіжки вже немає. Хіба якщо він тихцем знімав мене на свій телефон? Тоді буде складніше, але Альцгеймер – дідусь крутий, часто крутіший за Санта Клауса чи пак святого Миколая. У результаті поліцію не викликатимуть, а просто віддухопелять і викинуть геть на вулицю.

– Добрий день, – чемно привітався мужчина, одягнутий так, наче він теж краде книжки. Це означало, що в нього менше шансів бути працівником магазину, бо мав би бути одягнутий у довгий светр, як дві старушенці на бойовому пості.

– Добрий, – відповів я.

– Вибачте, що я вас турбую, – почав він. Як на мисливця за злодіями досить незвичний підхід. Починати з вибачень? Нетипово.

– Будь ласка, я вас слухаю.

– Ви вже хвилину роздивляєтеся цю книжку, дозволяйте запитати, що саме вас зацікавило?

Я озирнувся назад, бо мені здалося, що таку розмову заводять, щоб відвернути мою увагу. Так би мовити – зуби заговорює. Та позаду нікого не було. Ніхто не приготувався заломлювати мені руки.

– Ну що ж, гаразд, прошу, дивіться, – я простягнув йому Буковського з розгорнутою сторінкою посеред книжки, очікуючи запитання: «А що там у вас у кишені куртки сховане? Невже ще одна книжка? Ану покажіть, що там у вас в кишені. Негайно витягніть украдену в магазині річ!»

– Навіть не думав, що ви можете цікавитися такою літературою, – сказав чоловік.

– А в чому річ? – поцікавився я.

Чоловік трохи зашарівся. Я відчув, як від нього котиться хвиля зніяковілості й тепла. Затріпотіли флюїди любові. Це мені теж не до вподоби, чоловіча увага мені не до смаку. Проте я зрозумів, що мене не спіймано. Я не знаю, хто він такий і чого хоче, але він явно не знає про «Пекло» в моїй кишені. Мій пульс знову нормалізувався, я прислухався до власних надниркових залоз – вони мовчали. Адреналін так і не з'явився. Я був спокійним, як грецька статуя Гермеса.

– Я був на презентації вашої виставки, – сказав чоловік таким голосом, ніби вибачався за те, що там був, або за те, що впізнав мене й відважився підійти.

– Вітаю, – відповів я, – я вас не пригадую.

– Ще б, було стільки людей.

– Та й одягнуті ви, мабуть, були по-іншому.

Я оглянув його з ніг до голови.

– Ви теж, – посміхнувся прихильник мого таланту і м'яко ковзнув поглядом на мою стару куртку. Я не вдавав, що не помітив цього погляду, тому відразу пояснив:

– Якщо вже якась річ сподобалася, то ходитиму в ній, доки вона не розсиплеться на порох.

– Ви знаєте, а я такий самий, – ще улесливіше сказав чоловік, – ось цьому шарфу вже років двадцять, а я його люблю й завжди заспокоюю себе, що він досі як новий. Та й яка різниця, хто як одягнений. Не дарма кажуть, що зустрічають по одягу, а проводжають не по розуму, бо хто його там бачить, а по характеру людини. Якось так.

Чоловікова шия і справді була перев'язана шарфом. Як мені здалося, шарф уміло прикривав млявість шкіри та зморшки. Його спроба блиснути інтелектом не справила на мене враження.

«Жінки» Буковського досі були в руках мого шанувальника. Він, як усі в його віці далекозорники, витягнув руку вперед, щоб щось там прочитати. Я вирішив відновити своє реноме високодуховної людини.

– А знаєте, – сказав я, – мені подобається така література. Вона додає адреналіну, і саме по нього я сюди прийшов. Поясню. Талант письменника – це талант патологоанатома, треба все розрізати, зазирнути в нутроці, обдивитися уважно, записати побачене. Художники теж так працюють.

– Це цікаво, – сказав шанувальник, гортаючи сторінки. На одній він зупинився. Я трохи схилив голову, щоб побачити, що саме він зараз читає.

« – Ти брудний старигань!

Потім вона пішла у спальню. Я знову був закоханий. Я був у біді...», – устиг прочитати я.

– Це справді цікаво, – сказав чоловік.

І ось з'явилися жіночки, які пильнували свій товар від покупців, бо кожний покупець – це потенційний злодій. До речі, у жодному магазині, крім цього, так нахабно не ходитимуть за вами, доки ви обираєте книжку. Ніде більше такого немає. І це лишень заохочує до дії. Можливо, вони давно мене в цьому підозрюють, але що вдієш – кожному своє.

– Познайомтеся, Ельвіро Станіславівно, це наш знаменитий художник... – чоловік назвав моє ім'я з прізвищем занадто пафосно, як для книжкового магазину. Буковський йому б за це дав по писку.

– О, та це ви! – защебетала бабуся. – Тепер я впізнаю. Я вас по телевізору один раз бачила. А в житті ви зовсім інший, а Монтеня у нас на складі таки немає, – вона скося глянула на мою улюблену куртку.

– Я в житті намагаюся бути непомітним, щоб не спіями, – сказав я щиру правду.

– Як я вас розумію, – сказала Ельвіра Станіславівна, – знаменитим людям завжди важко. А знаєте, ми буквально вчора одержали новий альбом Сальвадора Далі.

– Невже він ще малює? – посміхнувся я, відчуваючи, що й у цьому магазині не отримаю того, по що прийшов. Жодного відчуття, що я в небезпеці. Навпаки.

– Ха-ха, звісно, він уже давно помер. Видання просто нове, буквально вчора з друку.

– Та ні, дякую, – уже без посмішки відповів я, – дякую, я вже маю, у мене їх багато назбиралося, – додав я, сподіваючись, що, може, хоч зараз вона помітить зникнення Дантового «Пекла». Та дарма. Та й навіщо мені це? Я ж не хочу попастися, лиш хочу написати нову картину. Зadowolнятимуся тим, що мене знову не спіймали. Мене ще ніколи не спіймали. Вірю, що тільки-но вийду з магазину, через якихось сто кроків мене почне трусити від адреналінового задоволення. Мені потрібне натхнення – і воно буде навіть після цієї незначної пригоди. Мені обов'язково в організмі потрібна хімія, щоб я намалював шедевр на полотні. Кожного разу картина обов'язково має бути кращою за всі мої попередні роботи, кращою за всю мою мистецьку кар'єру, кращою за все, що малювали до мене

всі художники світу. І нехай там як, але носовички, книжки, рукавиці, блокноти, чашки чи спортивні шапочки – це трофеї мого натхнення... Щойно я згадав про трофеї, як відчув, що в мене нарешті затрусилися руки.

– Вам погано? – довірливо спитала мене Ельвіра Станіславівна.

– Навпаки, – сказав я, – зараз мені буде дуже добре. Дякую вам. Спілкуючись із вами, я наче ковтнув джерельної води. Ви не уявляєте, скільки зараз у мені невичерпного натхнення. Ви просто чудові, я обов'язково ще не раз зайду в ваш прекрасний магазин.

ЗМІСТ

ЧИСТЕ НАТХНЕННЯ	5
ПЕРШИЙ ЗАКОН ЮДИ	15
КУРЕЦЬ ВИХІДНОГО ДНЯ	23
ШЛЯХ БОКСЕРА	35
ЯРКО БАРАН	51
ПРОФЕСІОНАЛ	67
УБИТИ ЦУКЕРБЕРГА	85
ЧУЖІ	101
ЗРОБИ АБОРТ, ДОРОГЕНЬКА	125
ГЛОРИЯ МУНДІ	135
ГРАНД-ШОУ	171
ДЕ ТВІЙ АНГЕЛ, ЧОЛОВІЧЕ?	203
МАНІ-ФЕСТ	219
ЛЮБОВ БОГА	247
ЧОЛОВІЧА ІСТОРІЯ	257
СОКРАТ ПОМИРАВ ЩАСЛИВИМ	275
ВОСКРЕСІННЯ	301
ЩО В ТВОЇХ ЖИЛАХ, СИНУ?	313
ТИ НЕ ЖІНКА – ТИ ГОРТЕНЗІЯ	327
ВОЛОСИНКА	345
ПРАВО НА ГНІВ	363
DELIRIUM	377
ГАЗЕТА	395
Я НЕ ДІДУСЬ	405